

DURF TE DENKEN!

3de editie - Modern Times

Programmaboekje

Organisatie

Michiel Kamphuis docent en onderzoeker

Theo Theunissen docent en onderzoeker

Merel Reichgelt marketing- communicatieadviseur

Charlotte Tillie communicatieadviseur

Steven Dorrestijn, lector Ethiek & Technologie

Anne Bonvanie, associate lector Ethiek & Technologie

Gideon Haan, bedrijfsfilosoof en docent Academie Bestuur,
Recht & Ruimte

Marcel Heerink, coördinator onderzoeksprojecten
SRGS/Lectoraat Ethiek en Technologie

Manon Berends, managementassistente
Hopsitality Business School

Durf te Denken! Een symposium over toegepaste filosofie in het hoger onderwijs.

4 april 2024 - Enschede 12:00 – 17:30 uur

M.H. Tromplaan 28, 7513 AB, Enschede

Georganiseerd door Hogeschool Saxion en Hogeschool Arnhem-Nijmegen.

Durf te Denken! is een jaarlijks symposium dat toegepaste filosofie het HBO-onderwijs en -onderzoek in de praktijk brengt. Na de twee succesvolle edities van Durf te Denken in Arnhem zijn de studenten, docenten en onderzoekers nu van harte welkom in Enschede.

Met Modern Times als thema voor Durf te Denken 3, gaan we met lezingen, activiteiten en workshops in op moderne technologie, moderne samenwerking, moderne besturing en moderne levensstijl.

Filosofie en ethiek zijn niet alleen te gebruiken voor fundamentele vragen over het bestaan, waarden en het menselijke verstand. Het is er ook voor een toegepaste en verrijkende benadering van allerlei thema's in onze leefwereld. Voor de derde keer organiseren de hogescholen Saxion en HAN een symposium waarin we juist dit laatste voorstaan.

Wereldburgers als kritische, zelfbewuste studenten, medewerkers, docenten, onderzoekers én de beroepspraktijk kunnen ons verder brengen. Daarom wordt tijdens Durf te Denken! niet alleen vóór maar ook mét de bezoekers gefilosofeerd over de moderne tijden en de implicaties daarvan. Of om het in de inspirerende woorden van de woordkunstenaar Lev Avitan te zeggen: “een denken geworteld in de wereld en alles wat daar kan. Een denken niet slechts toegepast op de praktijk, maar juist product daarvan.”

Dagvoorzitter: Steven Dorrestijn

Steven Dorrestijn is lector Ethiek & Technologie aan de Hogeschool Saxion. Hij richt zich op de impact en ethiek van techniek. Welke effecten heeft techniek op mens, maatschappij en milieu? Hoe kunnen we goed omgaan met die invloeden?

Met zijn onderzoeksgroep ontwikkelt Dorrestijn tools en werkvormen om ethiek en techniek praktisch te maken, zoals de Ethical Readiness Check, en de Product Impact Tool. Zulke tools worden toegepast in een Ethisch paralleltraject voor innovaties en voor onderwijs in de aanpak Wijs met techniek.

Podcastmaker

Locatie: W1.51

Allard Amelink is onder meer podcastmaker van het symposium en presentator van Podcast Filosofie. In deze podcast staat elke aflevering één filosoof centraal, die in 45 minuten door een expert uiteengezet wordt. Inmiddels heeft de reeks al meer dan 100 afleveringen en het trekt maandelijks tienduizenden luisteraars. Verder maakt hij onder meer Scheppingsdrift en Altijd weer die Bach voor NPO Klassiek en Leven na de groei met Paul Schenderling.

Een podcast van dit Symposium over Filosofie en Ethiek in het onderwijs is binnenkort beschikbaar.

Keynote – van 12:45 tot 13:30

Locatie: Theaterzaal, H0.10

Eva Rovers is schrijver en mede-oprichter van Bureau Burgerberaad. In haar meest recente boek *Nu is het aan ons*. Oproep tot echte democratie, houdt ze een gloedvol betoog om de politiek niet uitsluitend aan politici over te laten. De veelkoppige problemen van de 21e eeuw vragen namelijk om een veelkoppige aanpak: burgerberaden zijn daarvoor ideaal.

In het programma Buitenhof legt Eva uit waarom burgerberaden noodzakelijk zijn voor een sterke democratie. En in deze TED Talk vertelt ze hoe we ook de generaties van morgen een stem kunnen geven in de democratie van vandaag.

Sinds 2017 schrijft Eva over manieren waarop gewone mensen zorgen voor buitengewone maatschappelijke veranderingen. Zij is een veelgevraagd deskundige op het gebied van democratische vernieuwing en treedt

regelmatig op in de media, bij congressen en op festivals als Lowlands en Brainwash.

Zij studeerde cultuurgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht en promoveerde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Haar biografieën van schrijver Boudewijn Büch (2016) en kunstverzamelaar Helene Kröller-Müller (2010) ontvingen lovende kritieken; De eeuwigheid verzameld, over Kröller-Müller, werd bekroond met de Nederlandse Biografieprijs.

Actieve sessie – van 13:30 tot 14:00

Locatie: Theaterzaal, H0.10

Filosofie, maar nu praktisch

Aan de hand van een activerende werkvorm gaan de leden van het lectoraat Ethiek & Technologie iedereen in de zaal aan het denken zetten. Nu is het aan ons. Durf te denken!

Lectoraat Ethiek & Technologie, Saxion

Het lectoraat Ethiek & Technologie draagt bij aan ethische reflectie over de impact van technologie op mens, maatschappij en milieu. Wij maken ethiek en techniek praktisch. In ons programma Wijs met Techniek werken we aan activerende werkvormen voor ethische reflectie over de impact van techniek. Zo dragen we bij aan de vorming van een kritische en verantwoordelijke houding bij studenten, onderzoekers, techniekontwikkelaars en burgers.

Workshop Kritisch Denken over Digitalisering – van 14:15 tot 15:15

Locatie: H0.02

Dr. Peter Beijer heeft gewerkt op het raakvlak van business en technologie en is nu voorzitter van het Digital Architects NetWork. Gefascineerd door de invloed van informatie op sociaal-maatschappelijke processen heeft hij promotieonderzoek gedaan naar de rol van betekenisgeving in besluitvormingsprocessen bij innovaties in de digitalisering van

organisaties. Hij heeft gepubliceerd over betekenis-creërende processen in organisatieverandering en is (mede)auteur van een aantal boeken, waarvan de laatste over kritisch denken van digitalisering, om het belang van logisch en ethisch redeneren onder de aandacht te brengen.

Workshop Kritisch Denken over Digitalisering

In de workshop zal **Peter Beijer** samen met **Danny Greefhorst** een workshop leiden waarin de deelnemers aan de slag gaan met kritisch denken. Na een korte inleiding in kritisch denken en methoden en technieken die je daarbij

kunt inzetten zullen deelnemers aan de slag met vraagstukken rondom digitalisering.

Workshop Kritisch Denken over Digitalisering – van 14:15 tot 15:15

Locatie: H0.02

Drs. Danny Greefhorst is directeur van ArchiXL en werkzaam en werkzaam als consultant en architect op kennis-, informatie- en data-intensieve vraagstukken. Hij heeft organisaties geholpen bij het definiëren en implementeren van enterprise-architectuur en

data management. Danny is actief in het architectuurvakgebied en publiceert hier ook regelmatig over. Hij heeft een specifieke interesse in kritisch denken en is voorzitter van de interessegroep kritisch denken van informatie van de vakverenigingen KNVI en DANW. Hij schreef recent een boek over kritisch denken van digitalisering, om het belang van logisch en ethisch redeneren onder de aandacht te brengen. Eerder schreef hij boeken over enterprise-architectuur, digitalisering en testautomatisering.

Mag de moderne mens nog wel sterven? – van 14:15 tot 15:15

Locatie: W1.15

Sara Laurijssen is medisch ethicus en werkt voor Hogeschool Saxion. Als onderzoeker houdt ze zich bezig met de impact van technologie op de zorg en het sociale domein. Ze kijkt kritisch naar experimenten op mensen en hun data. Daarnaast droomt ze vaak over hoe we een stapje dichterbij een rechtvaardige toekomst kunnen komen. Naast onderzoeker is Sara docent. Ze vindt niets zo leuk als lesgeven en studenten verpleegkunde begeleiden.

In deze workshop nodigen we je uit om mee te denken over de doelen van de geneeskunde. Mag je je brein uploaden in de cloud en voor eeuwig leven? Kun je een digitale avatar van je oma maken met AI zodat deze bij de geboorte van je kind kan zijn? Of is de dood iets waar we misschien helemaal niet aan mogen komen? In deze workshop passen we theorie toe op het levenseinde aan de hand van kunst.

Ethiek als Opdracht – van 14:15 tot 15:15

Locatie: H0.04

Dr. Heleen Toringa is ontwikkelaar en docent van de leerlijn Kritisch denken & Ethiek bij Avans Hogeschool. Ze is lid van de Ethische Commissie Avans en bestuurslid van de Vereniging van Ethici in Nederland. Ze studeerde wijsbegeerte aan de UvA en is opgeleid tot docent filosofie. Ze promoveerde in 2011 op een proefschrift over kritisch denken. In december 2023 kwam haar Handreiking Ethiek bij Avans uit; wenken voor het integreren van ethiek in het hoger beroepsonderwijs. De handreiking is alleen digitaal beschikbaar en toegankelijk voor iedereen. Zie:

<https://www.avans.nl/binaries/content/assets/nextweb/over-avans/organisatie/handreiking-ethiek-avans-2023.pdf>. Momenteel ontwikkelt ze voor Avans Hogeschool de minor: Ethiek: kritisch denken over grote vragen: Ethiek: kritisch denken over grote vragen - Avans Creative Innovation Minors 24-25

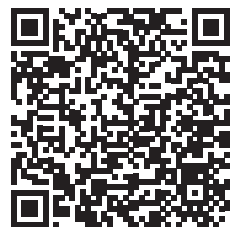
In de lezing *Ethiek als Opdracht* stelt Heleen ethiekonderwijs voor als opdracht met een dubbele betekenis; 1. een opdracht waartoe de samenleving en werkvelden het onderwijs oproept en 2. een opdracht waarvoor besturen van hogescholen hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Ze onderbouwt haar standpunt in de lezing met haar kennis over wijsgerige ethiek en haar ervaring, gedurende 10 jaar, als ontwikkelaar en docent van de leerlijn kritisch denken & ethiek bij Avans Hogeschool. Ze beantwoordt de vraag wat er op het spel staat als we ethiek geen expliciete ruimte geven. Daarnaast deelt ze haar ervaring als ethiekdocent in het hbo.

Na haar lezing nodigt ze de toehoorders uit tot het gezamenlijk nadenken over het opstellen van een Ethiekmanifest.

Bijlagen:

Handreiking Ethiek

Ethiek:
kritisch denken over grote
vragen

Individualiteit in tijden van collectieve opgaven – van 14:15 tot 15:15

Locatie: F2.42

Willeke Slingerland is lector Weerbare democratie aan Saxion hogeschool. Haar lectoraat richt zich zowel op praktijkgericht onderzoek naar goed bestuur, ondermijning en de betekenis van digitalisering voor de democratische rechtsstaat. Samen met een aantal andere lectoren maakt zij deel uit van het lectorenplatform Toekomstbehendig Bestuur. Willeke is sinds tien jaar de landelijk rapporteur corruptie voor de Europese Commissie (LRCC) en onderzocht eerder in opdracht van Transparency International Nederland en Stichting Deugdelijk Bestuur Aruba het nationaal integriteitssysteem van respectievelijk Nederland en Aruba.

Do humans dream of organic bits? – van 14:15 tot 15:15

Locatie: H0.03

Jeroen Linssen is lector Symbiotic AI aan de Hogeschool Saxion. In het lectoraat Ambient Intelligence houdt hij zich bezig met datagedreven vraagstukken, waarbij AI als technologie centraal staat in het onderzoek van zijn team. Hun missie is om AI duurzaam en verantwoord in te zetten. Een sleutelthema

hierbinnen is Explainable AI (XAI), met de vraag hoe we AI inzichtelijk, uitlegbaar en interpreteerbaar kunnen maken. Is het überhaupt mogelijk om bepaalde modellen te begrijpen? En andersom: is AI in staat om ons, als mensen, te begrijpen? Jeroens these hierbij is dat we moeten toewerken naar een symbiose tussen mens en machine, waarin deze bewust zijn van elkaars (on)mogelijkheden en elkaar zo goed mogelijk aanvullen. Deze middag verkennen we dat idee langs voorbeelden reikend van speculatieve fictie tot filosofie van de AI.

KiYv mime theater – van 15:45 tot 16:45

Locatie: Theaterzaal, H0.10

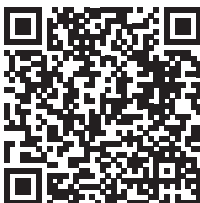
We consume a lot of news every day. In the newspaper, on television, on social media. The news tells us what is going on in the world, right?

But what if you tell a lot by saying precisely nothing? In the comical mime performance News, you hear nothing and see a lot. About how the daily news affects ourselves and our relationships. This programme is free and freely accessible. Registration is not possible.

THE PLAYERS

Mime Company is a Ukrainian mime theatre group formed by Kateryna Spodoneiko, Oleksandr Symonenko, Pavlo Vyshnevskyi and Yaroslavna Harmash. In their performances, they connect mime as a traditional theatre discipline with urgent issues. When war broke out, 044 Mime Company decided to continue their art in the Netherlands.

**Panel Discussie Instrumentalisering van Filosofie en Ethiek in het
Onderwijs – van 15:45 tot 16:45**

Locatie: F2.42

Deelnemers

- Discussieleider: Prof.dr. Jeroen van de Hoven, TU Delft
- Panellid: Symen van der Zee, lector Vernieuwend Onderwijs
- Panellid: Gisela Albers, academie-directeur academie organisatie en ontwikkeling
- Panellid: Rémi Hartel, promovendus filosofie en ethiek in educatie
- Panellid: Willem Leijten, academie-directeur academie academie financieel economisch management
- Panellid: Heleen Toringa, ontwikkelaar en docent van de leerlijn Kritisch denken & Ethiek bij Avans Hogeschool

De deelnemers worden op de volgende pagina's voorgesteld.

**Panel Discussie Instrumentalisering van Filosofie en Ethiek in het
Onderwijs – van 15:45 tot 16:45**

Locatie: F2.42

Voorzitter: Jeroen van den Hoven is

Universiteitshoogleraar en hoogleraar Ethiek en
Technologie aan Delft University of Technology.

Hij is Founding Editor in Chief van het tijdschrift
Ethics and Information Technology. Hij is thans
Scientific Director van het Delft Digital Ethics

Centre. Hij publiceerde o.m. *Designing in Ethics* (Van den Hoven, Miller &
Pogge eds., Cambridge University Press, 2017) and *Evil Online* (Cocking &
Van den Hoven, Blackwell, 2018) Hij is permanent member van de European
Group on Ethics (EGE) die Ursula von der Leyen adviseert over de ethiek van
nieuwe technologie. Ook is hij permanent lid van de High Level Expert Group
van de WHO op het terrein van Ethiek en AI in de gezondheidszorg.

Panellid: Sinds 2020 is **Gisela Albers** directeur van de Academie Organisatie en Ontwikkeling van de HAN. Ze wordt gedreven door een passie voor onderwijs en heeft veel aandacht voor het studentenperspectief. Binnen de HAN is zij de aandachtsveldhouder van het thema wereldburgerschap; de HAN wil opleiden tot reflectieve en maatschappelijk betrokken wereldburgers.

Panellid: Mijn naam is **Rémi Hartel** en werk zo'n 25 jaar in het onderwijs, waarvan de laatste 15 jaar als lerarenopleider geschiedenis aan de HAN. Aan de opleiding geschiedenis houd ik me – naast vakinhoudelijke onderdelen als de klassieke geschiedenis – met name bezig met studenten in hun laatste jaar van de studie. Hier begeleiden we de studenten in hun laatste stappen naar startbekwame professionals

in het onderwijs. De nadruk ligt op het verbinden van de verschillende bekwaamheden van en perspectieven op hun onderwijs. Graag daag ik mijn studenten uit om hun eigen praktijk met enige diepgang te beschouwen. Ethische reflectie is hier een belangrijk onderdeel van. Ethiek heeft al lange tijd mijn bijzondere aandacht en dan met name de beroepsethiek van de leraar: hoe kunnen we onze onderwijspraktijk met een ethische bril aanschouwen en wat is er voor nodig om dit goed te kunnen doen? En, als we deze morele sensitiviteit versterken, hoe zien we dit dan terug in ons handelen als leraar? Dit soort vragen interesseren mij uitermate veel. Vandaar ook dat ik gestart ben met een promotietraject naar moral agency van leraren (op het vmbo). Welke betekenis geven leraren zelf aan hun morele sensitiviteit en hoe vertalen zij hun professionele morele waarden naar hun (moreel) handelen in de praktijk? Daarnaast hoop ik met mijn onderzoek het bewust moreel handelen van leraren te kunnen bevorderen en samen met hen 'tools' te ontwikkelen die hierbij kunnen helpen.

Verder houd ik mij al jaren bezig met de vertaalslag van ideeën uit de 'brede vorming' (Bildung), (wereld)burgerschap, uit de beschouwende kant van pedagogiek en natuurlijk uit de ethiek, naar de lespraktijk van geschiedenisleraren. Deze didactiek plaatst bredere doelen naast die van het

vak geschiedenis en kijkt hoe een vak zowel doel als middel kan zijn. Samen met collega's werken we hard aan deze nieuwe didactiek. Zo menen wij dat het vak geschiedenis veel meer betekenis en relevantie krijgt.

Panellid: De kern van het huidige werk van **Willem Leijten** is het faciliteren van toekomstbestendig economisch onderwijs en onderzoek. De wereld heeft (onder andere) financiële superhelden nodig die leidend kunnen zijn in maatschappelijke uitdagingen, groot en klein. Via zijn eerste loopbaan bij ABN-AMRO heeft Willem de kracht, ambities en cultuur van de financiële wereld van

binnen beleefd met de impact die dit heeft op de omgeving. Na 10 jaar heeft hij bewust de overstap gemaakt naar onderwijs, want wat is er mooier dan mensen begeleiden in het ontwikkelen. Achteraf kun je stellen, het was een stap om meer met sociale waarde bezig te zijn. De reis in het onderwijs heeft hem langs allerlei inhouden gebracht, zoals de hogere agrarische school, social work, financieel onderwijs en altijd vanuit een bedrijfskundige en breed economische perspectief. Als directeur Academie voor Financieel &

Economisch Management draagt hij met veel plezier bij aan de ontwikkeling van Futureproof financials op vlak van onderwijs EN onderzoek. En over dat laatste. Onderzoek heeft Willem de laatste 5 jaar meer en meer inzichten gegeven in de rol en impact van de financial op ecologisch vlak. Zodoende zijn de drie waarden: financieel, sociaal en ecologisch gaandeweg in zijn loopbaan samengekomen. En tja dat optimist zijn. Ik ben dankbaar dat ik dat in mij heb zitten. Kijk optimisten en pessimisten hebben beiden evenveel gelijk of ongelijk en zijn beiden keihard nodig. Alleen optimisten hebben het op weg ergens naartoe vaak wel net wat gezelliger. En ook dat is nodig om gezond en wel de toekomst aan te kunnen.

Panellid: **Dr. Heleen Toringa** is ontwikkelaar en docent van de leerlijn Kritisch denken & Ethiek bij Avans Hogeschool. Ze is lid van de Ethische Commissie Avans en bestuurslid van de Vereniging van Ethici in Nederland. Ze studeerde wijsbegeerte aan de UvA en is opgeleid tot docent filosofie. Ze promoveerde in 2011 op een proefschrift over kritisch denken. In december 2023 kwam haar Handreiking Ethiek bij Avans uit; wenken voor het integreren van ethiek in het

hoger beroepsonderwijs. De handreiking is alleen digitaal beschikbaar en toegankelijk voor iedereen. Zie:

<https://www.avans.nl/binaries/content/assets/nextweb/over-avans/organisatie/handreiking-ethiek-avans-2023.pdf>. Momenteel ontwikkelt ze voor Avans Hogeschool de minor: Ethiek: kritisch denken over grote vragen: Ethiek: kritisch denken over grote vragen - Avans Creative Innovation Minors 24-25 In de lezing *Ethiek als Opdracht* stelt Heleen ethiekonderwijs voor als opdracht met een dubbele betekenis; 1. een opdracht waartoe de samenleving en werkvelden het onderwijs oproept en 2. een opdracht waarvoor besturen van hogescholen hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Ze onderbouwt haar standpunt in de lezing met haar kennis over wijsgerige ethiek en haar ervaring, gedurende 10 jaar, als ontwikkelaar en docent van de leerlijn kritisch denken & ethiek bij Avans Hogeschool. Ze beantwoordt de vraag wat er op het spel staat als we ethiek geen expliciete ruimte geven. Daarnaast deelt ze haar ervaring als ethiekdocent in het hbo.

Panellid: **Symen van der Zee** is lector Vernieuwend Onderwijs aan Saxion University of Applied Sciences. Hij begon zijn carrière als leerkracht basisonderwijs, studeerde Onderwijskunde en promoveerde op onderzoek naar effectiviteit van

daltononderwijs aan de Rijksuniversiteit Groningen. Momenteel verricht hij samen met zijn buitengewoon talentvolle kenniskring onderzoek naar de vernieuwingsscholen en vernieuwende onderwijsthema's, zoals teamgericht onderwijs. Hij is liefhebber van doorwrocht, betekenisvol onderwijs en gruwelt van onderwijszin.

Panellid: **Karin Verschoor-Withag**

is directeur van de Saxion School of Commerce & Entrepreneurship. Zij is en een ervaren onderwijs- en leiderschapsprofessional. Zij is voorzitter van het dagelijks bestuur van de sectorraad Hoger Economisch Onderwijs en heeft een belangrijke rol gespeeld in de totstandkoming van een gedragen sectorplan en onderwijsvernieuwing in het hoger economisch onderwijs. Zij maakt maakt zich hard voor een ethisch perspectief in het economisch onderwijs, gericht op waardenbewustzijn en brede welvaart.

Durf te doemdenken! – van 15:45 tot 16:45

Locatie: H0.02

Lisa Doeland (1982) is filosoof. Ze is verbonden aan de Erasmus Universiteit en de Universiteit van Amsterdam, waar ze onder meer doceert over de klimaatcrisis, groene ideologie, het ondergrondse en de apocalyps. Ze doet promotieonderzoek naar de verschillende en vreemdsoortige manieren waarop we bespookt worden door afval en schrijft met enige regelmaat essays voor onder meer *De Groene Amsterdammer*, *Wijsgerig Perspectief* en de *Nederlandse Boekengids*.

Onlangs verscheen van haar hand *Apocalypsofie*. Over recycling, groene groei en andere gevaarlijke fantasieën (2023). Eerder schreef ze samen met Elize de Mul en Naomi Jacobs *Onszelf voorbij. Kijken naar wat we liever niet zien* (2018).

Ethiek voor zinvolle zorg, (on)zin? – van 15:45 tot 16:45

Locatie: W1.15

Benthe Göbel is afgestudeerd filosoof en geestelijk verzorger. Ze volgde de bachelor Humanistiek in Utrecht en masters Philosophy of Humanity and Culture en aan Tilburg University Geestelijke Verzorging aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Momenteel

is ze werkzaam als geestelijk verzorger in het Amphia ziekenhuis in Breda. Daar spreekt ze opgenomen patiënten over thema's rondom levensvragen, zingeving, verlies en de toekomst. Haar uitgangspunt hierbij: wat is voor jou nu van waarde? Ik ben er en luister. Daarnaast geeft ze (ethische) ondersteuning aan medewerkers binnen het ziekenhuis en is ze gespreksleider moreel beraad. Tijdens Durf te Denken zal Benthe door middel van ethische reflectie interactief in gesprek gaan over goede zorg in de moderne tijd. Want wat is goede zorg anno nu eigenlijk? Hoe kunnen we daar samen invulling aan geven met de (soms geringe) middelen die we hebben? En welke plaats heeft ethiek in deze besluitvorming?

AI en ethiek in maatschappij en onderwijs – van 15:45 tot 16:45

Locatie: H0.04

Pim Haselager is professor 'Maatschappelijke implicaties van Artificiële Intelligentie' aan het Donders Instituut voor Brein, Cognitie en Gedrag, Radboud Universiteit, Nijmegen. Hij richt zich op de mogelijkheden en moeilijkheden omtrent verantwoord gebruik van AI. Wat kan en mag er met deze technologie, en wat willen we ermee? Hoe behouden we menselijke maat en controle? Wat zijn de meest urgente kwesties die bij de invoering van AI besproken moeten worden?

AI en ethiek in maatschappij en onderwijs – van 15:45 tot 16:45

Locatie: H0.03

Ben Kuiken (1965) is filosoof, schrijver en ontregelaar. Hij helpt mensen om anders te denken, te kijken en te praten over organisaties en de problemen die ontstaan als mensen zich organiseren. Ben promoveerde in 2024 aan de Radboud Universiteit Nijmegen op het thema sensemaking en is de auteur van een groot aantal boeken over organiseren, spelen, en organisatiefilosofie, zoals *De laatste manager*, *Fuck de regels*, *De Zinmakers*, *De Organisatiefilosoof*, *Het Grote Fröbelboek voor adviseurs* en *Het Zinnigste boek dat je ooit zult lezen*.

Visuele notulen – Fransje Immink

FRANSJE IMMINK

VISUAL HARVESTING GRAPHIC RECORDING
ZAKELIJK TEKENEN
VISUAL NOTING
VISUAL THINKING
REGRY PIND TEKENEN
BICHT PICTURE Praatplaats
visuele communicatie

KUNST & CREATIVITEIT
DOCENT
SAXION
HOGESCHOOL

HET OMZETTEN VAN COMPLEXE/
MAATSCHAPPELIJKE/INSPIRERENDE
THEMA'S NAAR **BEELD**

IK ZAL VOOR "DURF TE DENKEN" EEN VISUELE
SAMENVATTING VAN DE
DAG ILLUSTREREN.

IK HEB ER ZIN IN!
KOM VOORAL OVER MIJN
SCHOUDEUR KYKEN

TOT DAN!

HAN

Meer info op <http://han.nl/durftedenken>

- Voorgaande edities
- Presentaties van sprekers
- After movie

Link naar Tile op Teams met Filo-
sophie en Ethiek op de HAN

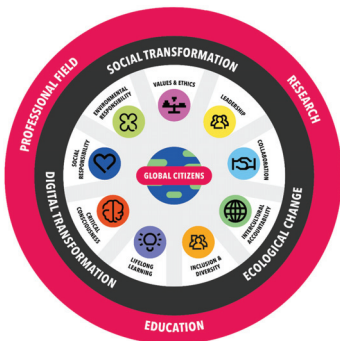
SAXION

Meer info op <http://saxion.nl/durftedenken>

- Voorgaande edities
- Presentaties van sprekers
- After movie

Sponsors

Het Symposium Durf te Denken! wordt mede mogelijk gemaakt door de Academie Organisatie en Ontwikkeling op de HAN en het Lectoraat Ethiek en Technologie Saxion.

Op de **HAN** leiden wij onze studenten op tot wendbare en reflectieve professionals die maatschappelijk betrokken zijn. We bieden een rijke multidisciplinaire en cross-sectorale leeromgeving waar onderwijs, praktijkgericht onderzoek en beroepspraktijk samenkomen. Zo leiden we professionals op die verschillende disciplines kunnen verbinden en zich aan

kunnen passen aan veranderingen in het werkveld. Aan de HAN ontwikkelen zij zich tot wereldburgers die met open vizier en met een grenzeloos en intercultureel perspectief de wereld tegemoet treden. We besteden daarom in alle curricula ook aandacht aan de bredere internationale context en interculturele vaardigheden. Met oog voor diversiteit en inclusiviteit, geleid door de behoeften vanuit het werkveld. Ook geven we tijdens de hele studieduur in alle domeinen aandacht aan persoonlijke en professionele identiteitsontwikkeling.

Sponsor Saxion

De wereld wordt steeds slimmer. Iedere dag opnieuw zien wij producten, diensten en oplossingen die er gisteren nog niet waren. Bij **Saxion** geloven we dat we voor de wereld van morgen samen anders moeten leren, denken én doen. Living Technology is onze focus. Voor ons draait het om de vraag: wat technologische innovaties betekenen en hoe ze kunnen bijdragen aan de mens, de samenleving en onze aarde. Dat begint bij de manier waarop we kennis en technologie verbinden. Get Ready for a Smart World.

Saxion vindt dat de mens in dit proces centraal moet staan. Daarom bereiden wij onze studenten op diverse manieren voor op hun toekomstige rol in deze dynamische samenleving. Tijdens de studie is er veel aandacht voor interdisciplinair samenwerken. Samen met een projectteam bedenken zij praktische en duurzame oplossingen. Studenten werken nauw samen met docenten en (toekomstige) werkgevers. Doordat zij op deze manier met een brede blik naar de vragen uit de maatschappij leren kijken, kunnen onze studenten in de toekomst echt het verschil maken.

Filosofische verdieping, ethische reflectie en kritisch denken vormen een belangrijk onderdeel van de visie op onderwijs en onderzoek op Saxion. Filosofische reflectie hoort onderdeel te zijn van elk curriculum. Verdiepend onderwijs vinden studenten in minoren, **honours programma's** en modules over **Global Citizenship, Liberal Arts and Sciences, Ethiek & Technologie, Moreel Kompas**. Reflectie in en met de samenleving is er in het Saxion Studium Generale. Expertise wordt ontwikkeld en vertaald naar onderwijs in **lectoraten**, met name **Weerbare Democratie, Ethiek & Technologie** en **Vernieuwend Onderwijs**.

HAN_UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

12:00	Inloop met lunch	Centrale hal, ingang Saxion
12:45	Welkom	Theaterzaal, H0.10
12:50	Keynote – Eva Rovers	Theaterzaal, H0.10
13:30	Actieve werksessie	Theaterzaal, H0.10
14:00	Verplaatsen naar sessies	
14:15	Workshop Kritisch Denken over Digitalisering <i>Danny Greefhorst, Peter Beijer</i>	Mag de moderne mens nog wel sterven? <i>Sara Laurijssen</i>
	Do humans dream of organic bits? <i>Jeroen Linssen</i>	Handreiking Ethiek en Kritisch Denken <i>Heleen Toringa</i>
	Individualiteit in tijden van collectieve opgaven <i>Willeke Slingerland</i>	Podcast <i>Allard Amelink</i>
	H0.02	W1.15
	H0.03	H0.04
	F2.42	W1.51
15:15	Pauze	
	Centrale hal, ingang Saxion	
15:45	Durf te Doemdenken! <i>Lisa Doeland</i>	Ethiek voor zinvolle zorg, (on)zin? – <i>Benthe Gobel</i>
15:45	De zin en onzin van werk en organisatie <i>Ben Kuiken</i>	AI en Ethiek in Maatschappij en onderwijs <i>Pim Haselager</i>
	Paneldiscussie – Instrumentalisering van filosofie en ethiek in het onderwijs	KiYv mime theater
		Theaterzaal, H0.10
	H0.02	W1.15
	H0.03	H0.04
	F2.42	
16:45	Verplaatsen naar afsluiting en borrel	
17:00	Plenaire afsluiting en borrel	
	Centrale hal, ingang Saxion	

Legenda locaties

Centrale hal

F-vleugel

H-vleugel

W-vleugel